

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และเพื่อพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ระยะที่ 2 การพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ระยะที่ 1 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 และนอกเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม

เป้าหมาย

องค์ความรู้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมองค์กรและการพัฒนาองค์กร องค์กรแห่งการเรียนรู้ การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การพัฒนาองค์กรแห่งความเป็นเลิศ การจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์กร การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และบริบทของโรงเรียนเมืองวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ สังเคราะห์กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือเพื่อการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูล

2. วิเคราะห์ สังเคราะห์ ห่องค์ความรู้เกี่ยวกับกับปัจจัยที่ทำให้องค์การเป็น องค์การแห่งการเรียนรู้ และลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ กรอบแนวคิด ทฤษฎี ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการ วิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และเก็บ รวบรวมข้อมูล

3. สร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการ การศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ไปปรึกษา อาจารย์ ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

4.1 เป็นผู้ที่ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์

4.2 เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญา เอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป

4.3 เป็นผู้บริหารการศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป ที่ มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

4.4 เป็นศึกษานิเทศก์มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไป ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

4.4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ภูศรี ตำแหน่งอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4.4.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลาด จันทรมบัติ ตำแหน่งอาจารย์ ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4.4.3 ดร.ไพศาล วรคำ ตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4.4.4 ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4.4.5 ดร.สุรัตน์ ดวงชาทม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

5. ปรับปรุง แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ตาม คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา

แล้วจึงจัดทำแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้ ตรวจสอบคุณภาพ และใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

6. นำแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ไปศึกษาเอกสาร และเก็บรวบรวมข้อมูล ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา จำนวน 52 โรงเรียนเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษารองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสายชั้น หรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

6.1 ขอความอนุเคราะห์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจัดทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการ โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

6.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ พร้อมหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล ไปยัง โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

6.2.1 โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 52 โรงเรียน

6.2.2 รวบรวมแบบสอบถามซึ่งมีจำนวน 246 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7. จัดทำรายงานผลการศึกษา

8. ศึกษาเชิงลึก (In-depth Study) ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้และจัดทำรายงานผลการศึกษา

ผลลัพธ์

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ เทคนิคการบริหารจัดการ และกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research : AR)

2. ได้องค์ความรู้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา ดังนี้

1. เลือกศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 จำนวน 52 โรงเรียน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และมีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้ 1) เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในระดับจังหวัด หรือเขตตรวจราชการ 2) เป็นโรงเรียนต้นแบบ เช่น โรงเรียนในฝัน โรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนดีประจำตำบล 3) เป็นโรงเรียนดีเด่นในด้านการบริหารจัดการและได้รับรางวัลดีเด่นต่าง ๆ เป็นต้น ในการศึกษาใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายของแต่ละโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่หัวหน้าสายชั้น ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนทั่วไป

2. เลือกศึกษาเชิงลึก (In-depth Study) ในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 จำนวน 3 โรงเรียน และนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 อีก จำนวน 2 โรงเรียน รวมเป็น 5 โรงเรียน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และมีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้ 1) เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในระดับจังหวัด หรือเขตตรวจราชการ 2) เป็นโรงเรียนต้นแบบ เช่น โรงเรียนในฝัน โรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนดีประจำตำบล 3) เป็นโรงเรียนดีเด่นในด้านการบริหารจัดการและได้รับรางวัลดีเด่นต่าง ๆ เป็นต้น โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงรายชื่อโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษาเชิงลึก

ที่	ชื่อโรงเรียน	วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)
1	โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1	-โรงเรียนแกนนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 -โรงเรียนต้นแบบเครือข่ายปฐมวัย
2	โรงเรียนบ้านบรือ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1	-โรงเรียนการขับเคลื่อนการคิดสู่ห้องเรียน -โรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประเภทที่ 1 รุ่นที่ 1 -โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ที่	ชื่อโรงเรียน	วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)
3	โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพ ที่ 209 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 3	โรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประเภทที่ 1 รุ่นที่ 1 -โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีใกล้บ้าน
4	โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1	-โรงเรียนรางวัลพระราชทานปี 2525, 2545 -โรงเรียน โครงการ English Program -โรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประเภทที่ 1 รุ่นที่ 1
5	โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 1	-โรงเรียนรางวัลพระราชทานปี 2527, 2535, 2551 -โรงเรียน โครงการ English Program -โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีใกล้บ้าน

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยแบบวิเคราะห์เอกสาร
แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ กล้องถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกเทป
สถานที่

1. โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) จำนวน 52 โรงเรียน
ที่ทำการศึกษโดยใช้แบบสอบถาม

2. โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) จำนวน 5 โรงเรียน
ที่ทำการศึกษาแบบเชิงลึก (In-depth Study)

ระยะเวลา

ระยะเวลาศึกษาตั้งแต่วันที่ 21 กันยายน 2552 ถึงวันที่ 22 ตุลาคม 2552

รวมระยะเวลา 1 เดือน

ระยะที่ 2 การพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

เป้าหมาย

1. ทดลองพัฒนาโรงเรียนเป้าหมายที่ทำการศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน
2. ได้แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็น
องค์กรแห่งการเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

ในการดำเนินการพัฒนาในระยะที่ 2 นี้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้
 ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการเพื่อการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็น
 องค์กรแห่งการเรียนรู้ มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาดูงาน โรงเรียนได้จัดให้ครูและบุคลากรไปศึกษาดูงานใน
 โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้มาตรฐานเป็นที่
 ยอมรับในระดับประเทศ และระดับสากล และเป็นโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best
 Practice) เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ จำนวน 2 โรงเรียน คือ

1.1 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม สำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 วันเวลาที่ไปศึกษาดูงานคือวันที่ 2 ตุลาคม 2552 ผู้ที่ไป
 ศึกษาดูงาน คือ คณะครู และบุคลากร โรงเรียนเมืองวาปีปทุมทั้งหมด จำนวน 69 คน ตัวแทน
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน คณะกรรมการสภานักเรียน จำนวน 16
 คน รวมทั้งสิ้น 90 คน

1.2 โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 วันเวลาที่ไปศึกษาดูงาน 9 ตุลาคม 2552 ผู้
 ที่ไปศึกษาดูงาน คือ ทีมผู้ช่วยวิจัย ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) และตัวแทน
 ของคณะครู และบุคลากร โรงเรียนเมืองวาปีปทุม จำนวน 9 คน

2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ครูและบุคลากรทั้งหมด ใน
 ระหว่างวันที่ 27 – 29 ตุลาคม 2552 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง โดยมี
 วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความตระหนัก (Awareness) สร้างความรู้ความเข้าใจ ในแนวปฏิบัติ
 และการทดลองปฏิบัติตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่
 องค์กรแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การกำหนดดัชนีชี้
 วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators : KPI) การกำหนดโครงการ กิจกรรมเพื่อการ
 พัฒนา และการสร้างเครื่องมือตรวจ ติดตาม วัดและประเมินผลการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการ
 เรียนรู้ ผู้วิจัย ร่วมกับคณะครู และบุคลากรในโรงเรียน พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการ
 เรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research : AR) เป็นหลักโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) ผู้วิจัย คณะครู และบุคลากรในโรงเรียนร่วมกัน
 วางแผนเตรียมดำเนินการ โดยมีกิจกรรม ดังนี้

1.1 ศึกษาบริบท วิเคราะห์ สังเคราะห์ สภาพปัจจุบันความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สภาพบริบทด้านปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามการวิเคราะห์องค์กรโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis

1.2 นำรายงานผลการศึกษาโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและข้อมูลบริบทของโรงเรียน มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

1.3 กำหนดยุทธศาสตร์หลัก ยุทธศาสตร์ย่อย (ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ) เพื่อกำหนดกิจกรรม และโครงการในการพัฒนา วิเคราะห์ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อประกอบการพิจารณาในชั้นการสังเกต และประเมินผล และการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการพัฒนากับบริบทของโรงเรียนเมืองวาปีปทุมด้านปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และดัชนีชี้วัดเชิงผลลัพธ์ของลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1.4 จัดทำแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Action Plan) อย่างละเอียด ตลอดจนร่วมกันสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางที่พัฒนาขึ้น โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

1.5 นำแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.6 นำแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วจึงจัดทำแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เป็นคู่มือในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1.6.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์

1.6.2 เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป

1.6.3 เป็นผู้บริหารการศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป ที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

1.6.4 เป็นศึกษานิเทศก์มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไป ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) ดร.ไพศาล วรคำ ตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2) ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล ตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3) นายชวลิต จันทร์ศรี ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

4) นายคมศักดิ์ อีโน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

5) นายสนอง สีพาทูธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีโกสุมวิทยา มิตรภาพที่ 209 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. การนำแผนไปปฏิบัติ (Action) โดยผู้วิจัย คณะครู และบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันดำเนินการ ดังนี้

2.1 จัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมและการปฏิบัติตามกิจกรรมในแผนปฏิบัติการที่วางไว้

2.2 มอบหมายงานตามภารกิจ/กิจกรรม/วิธีปฏิบัติ

2.3 จูงใจเพื่อให้ทุกคนให้ความสำคัญและปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ

2.4 นิเทศ ติดตาม กำกับ ประเมินผล และบันทึกผล

3. การสังเกตและประเมินผล (Observation) โดยผู้วิจัย คณะครู และบุคลากร ในโรงเรียนร่วมกันดำเนินการ ดังนี้

3.1 กำหนดรูปแบบ/วิธีการในการกำกับติดตาม กำกับ และประเมินผล

3.2 ร่วมกันประเมินผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

4. การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflection) โดยผู้วิจัย คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันวิพากษ์ วิचारณ์ และพิจารณาผลการปฏิบัติงานในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การบรรลุผลสำเร็จของการปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

4.2 ปัญหา อุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อ การบรรลุผลสำเร็จของการปฏิบัติกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และดัชนีชี้วัดความสำเร็จ รวมถึงข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง แก้ไขในการดำเนินการในวงรอบต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล และรายงานผลการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1 การประเมินผลรวมการพัฒนา เป็นการประเมินผลลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาโดยใช้แบบประเมินความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น และผู้ประเมินเป็นผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกจำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์

1.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญในด้านการวิจัย

1.3 เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป

1.4 เป็นศึกษานิเทศก์มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไป ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1.4.1 ดร.ไพศาล วรคำ ตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.4.2 ดร.จำเนียร พลหาญ ตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.4.3 ดร.กมล ตราชู ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ กองการศึกษา สำนักงานเทศบาลเมืองมหาสารคาม

1.4.4 นายคมศักดิ์ อีโน ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.4.5 นายสนอง สีพาทย์ ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. การรายงานผลการพัฒนาเป็นการเขียนรายงานผลการวิจัยและเผยแพร่ต่อไป

ผลลัพธ์

1. โรงเรียนเมืองวาปีปทุมได้รับการพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
2. ได้แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามบริบทของโรงเรียน

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย

1. ผู้วิจัย
2. รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเมืองวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 68 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเมืองวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 16 คน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ/กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก จำนวน 5 คน มาประเมินความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ/กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสำรวจข้อมูล แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกเหตุการณ์ แบบรายงานการประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้า แบบรายงานผลการนิเทศ ตรวจ ติดตามผลการพัฒนา แบบเขียนแสดงความรู้สึกรู้สึกความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ แบบเขียนแสดงความรู้สึกรู้สึกความคิดเห็นที่มีต่อโครงการวิจัย โดยรวม แบบประเมินผลความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กล้องถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกเทป

สถานที่

โรงเรียนเมืองวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
ระยะเวลา

ดำเนินการทดลองพัฒนาดังแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2552 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2553 รวมระยะเวลาศึกษา 10 เดือน

การสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยสำคัญที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินผลความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถามปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

แบบสอบถามปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert's scale) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ลักษณะของแบบสอบถามปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

แบบสอบถามปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์ที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนของโรงเรียน เนื้อหาของแบบสอบถามปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert's scale) คือ 5 4 3 2 และ 1 ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มาก
ระดับ 3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	น้อย
ระดับ 1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

1.2 การสร้างแบบสอบถามปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

1.2.1 ศึกษาทฤษฎีหลักการและวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำราที่เกี่ยวข้อง

1.2.2 ศึกษาตัวอย่างแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์การ ให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

1.2.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยนำเอากรอบแนวคิดเบื้องต้นของการวิจัยที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นทั้งปัจจัยที่ทำให้้องค์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และนำเอาดัชนีชี้วัดเชิงผลลัพธ์ของลักษณะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม และจัดทำเกณฑ์ในการพิจารณาปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในแต่ละข้อคำถาม

1.2.4 ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นมาจัดทำแบบสอบถามฉบับร่างแล้ว มอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยร่วมกันพิจารณาตรวจสอบเบื้องต้นก่อนนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ

1.2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับปัจจัย ที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

1.2.6 ปรับปรุง แก้ไข แบบสอบถามดังกล่าวตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

1.2.7 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพ และใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. การสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งผู้วิจัย ได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยมีรายละเอียด คือ

2.1 ลักษณะของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการ

ในการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรของโรงเรียนเมืองวาปีปทุมทุกคน เนื้อหาของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาโรงเรียน

เมืองวาปีปทุม ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนให้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert's Scale) คือ 5 4 3 2 และ 1 ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง	มาก
ระดับ 3 หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	น้อย
ระดับ 1 หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

2.2 การสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนเมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาทฤษฎีหลักการและวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำราที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 ศึกษาตัวอย่างแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กร ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

2.2.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยนำเอากรอบแนวคิดเบื้องต้นของการวิจัยที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นทั้งปัจจัยที่ทำให้องค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และนำเอาดัชนีชี้วัดเชิงผลลัพธ์ของลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม และจัดทำเกณฑ์ในการพิจารณาปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในแต่ละข้อคำถาม

2.2.4 ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นมาจัดทำแบบสอบถามฉบับร่างแล้วมอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยร่วมกันพิจารณาตรวจสอบเบื้องต้นก่อนนำเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ

2.2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

2.2.6 ปรับปรุง แก้ไข แบบสอบถามดังกล่าวตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ

2.2.7 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพ และใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การสร้างแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างใช้สำหรับเก็บ รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ผู้ร่วมวิจัย และผู้ให้ข้อมูล สำคัญ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรแห่งการเรียนรู้
2. ศึกษาเอกสาร หลักการ วิธีการสร้างเครื่องมือ
3. ศึกษารายละเอียดของเรื่องที่ต้องการสัมภาษณ์
4. กำหนดประเด็น ขอบข่าย และสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
5. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความครอบคลุมด้านเนื้อหา ด้าน โครงสร้าง และให้ข้อเสนอแนะ
6. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความครอบคลุมด้านเนื้อหา ด้าน โครงสร้าง
7. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอ อาจารย์ ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งและปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง
8. จัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การสร้างแบบประเมินผลความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

แบบประเมินความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert's Scale) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ลักษณะของแบบประเมินความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

แบบประเมินความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ มีลักษณะเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเมืองวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่เกิดขึ้นภายหลังจากการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้แล้ว ผู้ประเมินเป็นผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเนื้อหาของแบบประเมินความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเมืองวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) คือ 5 4 3 2 และ 1 ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง	มาก
ระดับ 3 หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	น้อย
ระดับ 1 หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเมืองวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

4.2 การสร้างแบบประเมินลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

4.2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการและวิธีการสร้างแบบประเมินจากตำราที่เกี่ยวข้อง

4.2.2 ศึกษาตัวอย่างแบบประเมินจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์การ ให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

4.2.3 ดำเนินการสร้างแบบประเมิน โดยนำเอากรอบแนวคิดเบื้องต้นของการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งเคราะห์ขึ้นทั้งปัจจัยที่ทำให้้องค์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และนำเอาดัชนีชี้วัดเชิงผลลัพธ์ของลักษณะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม และจัดทำเกณฑ์ในการพิจารณาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในแต่ละข้อคำถาม

4.2.4 ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นมาจัดทำแบบประเมินฉบับร่างแล้ว มอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยร่วมกันพิจารณาตรวจสอบเบื้องต้นก่อนนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ

4.2.5 ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ ลักษณะ ขององค์การแห่งการเรียนรู้

4.2.6 ปรับปรุง แก้ไข แบบประเมินดังกล่าวตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

4.2.7 จัดพิมพ์เป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพ และใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. การตรวจสอบความตรง (Validity)

ในการตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือวิจัย เป็นการตรวจสอบ เฉพาะความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 นำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาว่าข้อคำถามหรือรายการประเมินในแบบสอบถาม แบบประเมินในแต่ละข้อนั้นถาม ได้ตรงและครบถ้วนครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการให้ถามหรือไม่ สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ที่ กำหนดไว้หรือไม่ โดยกำหนดคะแนนผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญด้วย +1, 0 และ -1 ตาม ความหมาย ดังนี้

+1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกัน

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่า ประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกัน

-1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่า ประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น ไม่มีความสอดคล้องกัน

1.2 นำคะแนนที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความ สอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น โดยใช้สูตร ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545 : 65)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง คำนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ผู้วิจัยพิจารณา คัดเลือกข้อคำถาม หรือรายการประเมินเฉพาะข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไปเอาไว้ และ ปรับปรุงข้อคำถาม หรือรายการประเมินข้อที่ผู้เชี่ยวชาญให้การเสนอแนะจนได้ข้อคำถาม หรือ รายการประเมินครบตามที่ต้องการ โดยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม หรือรายการ ประเมินแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามและแบบประเมินทุกฉบับที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มีค่าตั้งแต่ .80-1.00

2. การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability)

ในการตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่มีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ไปทดลอง ใช้กับบุคลากรใน โรงเรียนซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีบริบทลักษณะเดียวกันกับ โรงเรียนเมืองวาปี ปทุมที่เป็นเป้าหมายของการวิจัย คือ โรงเรียนอนุบาลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2.2 นำคะแนนจากเครื่องมือวิจัยที่นำไปทดลองใช้นั้นมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป โดยมีผลการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือวิจัยแต่ละฉบับ ดังนี้

2.2.1 แบบสอบถามปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่า สัมประสิทธิ์ทั้งฉบับ เท่ากับ .952 และมีค่าสัมประสิทธิ์รายข้อ ตั้งแต่ .950-.953

2.2.2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนา โรงเรียน เมืองวาปีปทุมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.964 และมีค่า สัมประสิทธิ์รายข้อ ตั้งแต่ .963-.965

2.2.3 แบบประเมินความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์ทั้ง ฉบับ เท่ากับ .938 และมีค่าสัมประสิทธิ์รายข้อตั้งแต่ .935-.938

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย คณะครู และบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ และเป็นทีมที่ร่วมรับผิดชอบในการกำกับ ติดตาม และ ประเมินผล ได้ร่วมกันติดตามผลประเมินผล และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติการวิจัยในแต่ละวงรอบ โดยดำเนินการ 2 ระยะ คือ ในระหว่างดำเนินกิจกรรมตามโครงการในแนวทางการพัฒนา และในช่วงหลังจากการดำเนินกิจกรรมสิ้นสุดลง โดยใช้วิธีการและเครื่องมือตามที่ระบุไว้ในแต่ละ โครงการ/กิจกรรม นอกจากนี้เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเชิงลึกและเป็นคำยืนยัน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การจัดความลำเอียงของข้อมูลที่อาจเกิดจากบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย (Halo Effect) ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากผู้ร่วมวิจัยเกือบทั้งหมดเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของผู้วิจัย ดังนั้นในการป้องกันและจัดความลำเอียงหรือความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่ได้จากคณะครู และบุคลากรในโรงเรียน ผู้วิจัยจึงปฏิบัติตน ดังต่อไปนี้

1. เปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ไม่มองความแตกต่างของความคิดเห็นเป็นข้อขัดแย้ง มีใจที่เป็นธรรม ใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาตัดสินข้อมูล เปิดโอกาสให้ ผู้ร่วมวิจัยมีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น อดทนต่อข้อโต้แย้งหรือความคิดเห็นที่แตกต่างไม่ยึดติดกับรูปแบบหรือวัฒนธรรมราชการแบบดั้งเดิม เน้นย้ำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความมั่นใจ และสบายใจที่จะให้ข้อมูล หรือวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา
2. ระมัดระวังในพฤติกรรม อากัปกริยา หรือภาษาท่าทางที่จะแสดงออกอย่างไม่เหมาะสมหรือบ่งบอกถึงการสั่งการทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ร่วมวิจัย แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้สึกอบอุ่น ใจกว้างใจ สนับสนุนมีความรักความผูกพัน มีความปรารถนาดี และเอื้ออาทรต่อกัน เป็นต้น
3. ยึดมั่นในในจรรยาบรรณของนักวิจัยอย่างเคร่งครัด

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยแยกเป็น 2 กรณี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กรณีเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

1.1 ใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ในด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม รวมทั้งใช้การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ร่วมวิจัย ตลอดจนใช้การตรวจสอบแบบสามเส้าในด้านเวลาที่ให้ข้อมูลด้วย

1.2 การตรวจสอบร่องรอยหลักฐาน (Audit Trail) เป็นการตรวจสอบข้อสรุปจากการรวบรวมข้อมูลในภาคสนามที่มีหลักฐานยืนยัน ซึ่งผู้วิจัยทำการตรวจสอบกับเอกสารหลักฐานต่าง ๆ โดยตรง เช่น บันทึกการประชุม รายงาน โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ บันทึกภาคสนาม และเอกสารหลักฐานอ้างอิงทางราชการต่าง ๆ

2. กรณีเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ

2.1 การตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับสภาพความเป็นจริงในหน่วยงาน ซึ่งเป็นข้อมูลความคิดเห็น หรือความรู้สึที่ได้จากแบบสอบถาม แบบประเมิน ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์นั้นมานำเสนอร่วมกับผู้ร่วมวิจัย เพื่อตรวจสอบและพิจารณาว่าผลการวิเคราะห์ดังกล่าว มีความน่าเชื่อถือและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด สอดคล้องหรือขัดแย้งกับสภาพความเป็นจริง หรือหลักฐานเชิงประจักษ์อื่น ๆ ที่ค้นพบหรือสังเกตเห็น ได้หรือไม่

2.2 การตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้รวบรวมข้อมูลหลายคน โดยในการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสังเกต ผู้วิจัยใช้ผู้สังเกตอย่างน้อย 3 คน หากผลการสังเกตไม่สอดคล้องกันผู้วิจัยใช้การพูดคุยหาข้อสรุปร่วมกันตามหลักเหตุผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความตรงมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และบันทึกการสนทนา ใช้วิธีการตีความสร้างข้อสรุป โดยใช้หลักการวิทยาเชิงอุปนัย (Inductive) ตามรูปแบบความหมาย ความสัมพันธ์ และผลกระทบของปรากฏการณ์ที่รับรู้ และเกิดขึ้นรวมถึงการวิเคราะห์โดยใช้ประสบการณ์ของผู้วิจัย

1.2 ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม และแบบประเมิน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติภาคบรรยาย (Descriptive Statistics) เช่น การหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและตัวแปรที่ศึกษา

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 3 ระยะ คือ

2.1 การวิเคราะห์เบื้องต้น โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์ผลทันทีที่มีการรวบรวมข้อมูล จากภาคสนามสิ้นสุดลงในแต่ละครั้ง เพื่อหาข้อผิดพลาดที่เกิดจากการดำเนินการ และพิจารณาความเพียงพอของข้อมูลที่รวบรวมได้ และเพื่อป้องกันการหลงลืมประเด็นการวิจัยของผู้วิจัย

2.2 การวิเคราะห์อย่างละเอียด หลังการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ได้สิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดอย่างละเอียด เพื่อเป็นข้อมูลสรุปสำหรับการเขียนรายงานวิจัย และเป็นข้อมูลย้อนกลับต่อองค์การเพื่อการพัฒนาต่อไป

2.3 การวิเคราะห์เพื่อสรุปภาพรวม เมื่อการพัฒนาดำเนินการจนเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนแล้วผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมอีกครั้ง เพื่อประเมินผลการพัฒนา จัดทำข้อมูลสรุปและอภิปรายผลการวิจัยทั้งหมด

3. การแปลความหมาย ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม และแบบประเมินต่าง ๆ ที่เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 166)

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	แปลความว่า	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	แปลความว่า	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	แปลความว่า	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	แปลความว่า	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	แปลความว่า	น้อยที่สุด

กล่าวโดยสรุป จากภาพรวมของการวิจัย เรื่อง การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แสดงเป็นตารางสรุปขั้นตอนการวิจัย ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 สรุปขั้นตอนการวิจัย เรื่อง การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

คำถามการวิจัย	ขั้นตอนการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เครื่องมือ	สถิติ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นอย่างองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่มีวิธปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ตั้งกีดสำนักงานเขต 1 และนอกเขตพื้นที่การศึกษาภาคกลาง เขต 2 และเขต 3 และนอกเขตพื้นที่การศึกษาภาคกลาง เป็นอย่างไร	ระยะที่ 1 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นอย่างองค์การแห่งการเรียนรู้	เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นอย่างองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่มีวิธปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ตั้งกีดสำนักงานเขต 1 และนอกเขตพื้นที่การศึกษาภาคกลาง เขต 2 และเขต 3 และนอกเขตพื้นที่การศึกษาภาคกลาง	1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. วิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ความรู้ 3. สร้างแบบวิเคราะห์ เอกสาร แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ฯลฯ 4. ศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล โรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย 52 โรงเรียน และจัดทำรายงาน	- แบบสอบถาม - แบบวิเคราะห์ เอกสาร - แบบสัมภาษณ์	- คำเฉลี่ย - ค่าร้อยละ - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน - การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ บัญญัติทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ เทคนิคการบริหารจัดการ และกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research : AR) 2. ได้องค์ความรู้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นอย่างองค์การแห่งการเรียนรู้

คำถามการวิจัย	ขั้นตอนการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เครื่องมือ	สถิติ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
2. การพัฒนาโรงเรียนเมืองวชิรวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ คิวอร์ เป็นอย่างไร	ระยะที่ 2 การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	เพื่อพัฒนาโรงเรียนเมืองวชิรวิทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	5. ศึกษาเชิงลึกโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 5 โรงเรียน และจัดทำรายงาน	- แบบสอบถาม - แบบวิเคราะห์เอกสาร - แบบสัมภาษณ์ - แบบสังเกต - แบบประเมินความพึงพอใจ - แบบประเมินผลการวิจัย และเผยแพร่	- ค่าเฉลี่ย - ค่าร้อยละ - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน - การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	1. โรงเรียนเมืองวชิรวิทย์ ได้รับการพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2. ได้แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามบริบทของโรงเรียน